

HVA ER ROTARY?

MARS 1952

BERGEN ROTARYKLUB

Dette blir «forelesning» nr. 2 over emnet: «Hva er Rotary?» Den første ble, som dere husker, holdt av «professor» Visted og den 3. «forelesning» — for å vedbli i jargongen — vil bli holdt senere på våren av «professor» Amundsen, som avslutter foredragsserien fra dette års komité for rotary-belæring.

Hvis jeg har forstått styret rett, er hensikten med denne komitéen å få mer rotarystoff inn på våre møteprogrammer i løpet av sesongen. Vi er jo tross alt ikke en alminnelig foredragsklubb, så behagelig og underholdende dette enn måtte være, men har vårt bestemte mål og våre lovfestede plikter. Jeg kan også tenke meg at styret med denne komitéen har funnet en praktisk form for å trekke past-presidenter og sekretærer inn i ringen igjen, ved hvert år å oppnevne 3 nye «professorer», som så får i oppdrag i løpet av sesongen å gi sitt bidrag til belysning av det foreliggende tema. En kan nesten si at det blir som en slags regimentsamlingsøvelse for gamle rotaryoffiserer, hvor de må friske opp sine kunnskaper og vise at de ikke har glemt sin rekruttskolelærdom.

En nærliggende oppgave for komi-

téen måtte også være å avlaste presidenten med opptagelsestaler og kortere instruksjonsforedrag.

Rotary kan sees fra mange vinkler, oppfattes på mange måter. Den personlige tankevirksomhet som mobiliseres på denne måte, vil kunne bidra til å lette det tåkesløv som vi alle har fornemmelsen av eksisterer i forbindelse med rotarybegrepet. Jeg håper at klubbens øvrige past-presidenter vil ta hansken opp og forberede seg til det blir deres tur. På Visted, Amundsen og meg kom oppnevningen nærmest som en overrumpling, for ikke å si sjokk. Bare navnet, Rotarybelæringskomité, er jo nok til å ta mot og mele fra noen hver. Jeg må, som formann i årets komité, be dere tilgi om den ikke setter så dype spor etter seg, som den kanskje burde. Det er vanskelig å finne en form for komitéens arbeid. I år har vi med kledelig beskjenhet valgt å kalle oss «professorkomitéen», og både Visted og jeg regner med at «professor» Amundsen, som ankermann, vil gi komitéen en olympisk innspurt.

Jeg vil håpe at det er noen som er uenige i det syn på Rotary som jeg nå vil forfekta, slik at vi enten kan få en

livlig diskusjon om saken, eller aller best at vedkommende opponenter griper sine penner og lager motinnlegg, som kan framheve andre sider ved Rotary, og således skape nye fasetter i vårt rotaryprisme.

Jeg deler helt og fullt past-president Einar Olsens syn på opposisjon. Det er ikke noe så forfriskende og oppmuntrende som det å være hjertelig uenig om noe.

*

I likhet med «professor» Visted, vil også jeg ta mitt utgangspunkt i spørsmålet «Hva er Rotary?» Jeg vil med en gang innskyte at det faller helt utenfor rammen av mine betraktninger i dag å omtale rotarybegrepets internasjonale sektor. Jeg går ut fra at rotarianerne i alle land erkjenner at vårt hovedformål: internasjonal forståelse, goodwill og fred er et smukt mål å arbeide henimot, men jeg er like sikker på at de samme rotarianere, som vi, tumler med mer nærliggende problemer av liknende art, som dem jeg kommer inn på her i aften. Altså: Hva er rotary?

Det vil straks bringe oss et stykke på vei hvis vi klarer å gi et konsist og tilfredsstillende svar på spørsmålet, eller med andre ord finner en adekvat definisjon på rotarybegrepet.

Vi kan svare at Rotary er en service-bevegelse, men det dekker bare en del av begrepet. Vi kan gå til den annen ytterlighet og svare at Rotary er en form for morallære, men dette dekker heller ikke hele begrepet. Svarene gir allikevel en indikasjon om at vi teoretisk kan dele rotarybegrepet opp i to hovedbestanddelene, eller om vi heller vil si: Begrepet er minst to-sidig. La oss for enkelhets skyld bare holde oss til disse to sider ved Rotary: *Den*

konkrete side, representert ved service-bevegelsen, og *den prinsipielle side*, representert ved morallæren.

Skulle jeg våge å fremsette et forslag til definisjon av rotarybegrepet, ville det lyde: «Rotary er en jordbundet eksponent for et etisk livssyn».

En kan med rette spørre: «Hvorfor skulle dette være karakteristisk bare for Rotary?»

Den kristne religion, statskirken, for bare å nevne ett eksempel, kan jo med like stor berettigelse påberope seg den samme definisjon. Hertil kan bare svares: Ja, — og vi kan godt tilføye — selvfølgelig — fordi Rotary i og for seg ikke representerer noe nytt begrep. Det bygger i sitt prinsipp på de eksisterende religioner, hvoriblant også den kristne, og har aldri pretendert å være noen ny trylleformel, som har patent på å kunne reformere sine medlemmer i en håndvending. I sin uttryksform er Rotary særpreget, og avviker sterkt fra andre etiske bevegelser. Rotary mener at den på sin egenartede måte kan inspirere sine medlemmer til å gjøre en innsats for fordragelighet og godvilje, i samarbeid med, og på like linje med andre positive krefter i samfunnet. De prinsipielle sider ved den kristne etikk og Rotarys faller sammen, men de konkrete sider — midlene — avviker fra hinannen.

La oss forutsette at vi aksepterer definisjonen at «Rotary er en jordbundet eksponent for et etisk livssyn». Vi kommer så til det neste spørsmål: «Hva er bevegelsens formål?» Også dette spørsmål kan besvares på forskjellig vis, uten at svarene derfor behøver å være motstridende. For dem som legger mest vekt på Rotarys konkrete sider, vil det være naturlig å peke

først på de forskjellige former for virksomhet utad. Andre vil fremholde de prinsipielle sider ved bevegelsen, som de mest verdifulle. En lykkelig kombinasjon av de to syn, om en sådan kan finnes, må formodentlig være løsningen.

Hvis jeg skulle forme et svar på spørsmålet om Rotarys målsetting, ville det bli et svar med tyngdepunktet i det prinsipielle syn, og lyde slik: «Rotarys formål er å inspirere og oppmuntre oss til å ta rotary-etikken også med oss utenfor klubben, og trene oss i å la den prege vårt daglige liv».

Når jeg legger tyngdepunktet i det prinsipielle syn, er det fordi det sentrale i hele rotarybevegelsen, etter min oppfatning, ligger i arbeidet på oss selv. Dette syn får sitt eksakte uttrykk i det 3. avsnitt i vår formålsparagraf, som lyder: — «at hver rotarianer i all sin ferd som privatmann, i sitt yrke, og som samfunnsborger søker å realisere Rotarys ideal: Service above self». Her er vi ved kjernen. Lever vi opp til dette avsnittet i formålsparagrafen, utløses de forpliktelses vi har påtatt oss ifølge de tre andre avsnittene, — så å si av seg selv. Og her er mer enn nok å gjøre. Vi behøver såviss ikke gå på jakt etter rotary-oppgaver.

Hver eneste dag i vårt liv står vi overfor problemer og situasjoner, som krever avgjørelser i en eller annen retning. Enkelte avgjørelser kan tas etter moden overveielse, andre levner oss knapt nok betenkningsstid. Det er her Rotary kan komme oss til hjelp. Med sine læresetninger gir bevegelsen oss muligheter for å opparbeide en vurderingsnorm som kan være oss en rettesnor, og lede oss til å treffe de riktige

avgjørelser. Rotary kan underbygge vår karakterstyrke.

Er vi blitt klar over at det er på dette felt bevegelsen har sin store misjon, da begynner tåken å forsvinne, da blir bevegelsen av virkelig verdi for oss, — men heller ikke før.

*

Det er sikkert mange som vil hevde at vennskapet på en eller annen måte må inkluderes selv i et kortfattet svar på spørsmålet om hva Rotarys formål er.

La oss se litt på Rotary-vennskapets plass i helheten. Vi har det svært hyggelig her i klubben, det skal være visst og sant, vi gleder oss til hver fredag fordi vi møter gode venner, vi får høre interessante og underholdende foredrag, våre møter er givende og avvekslende. Vi kan koble av fra ukens rutine, og vi får utvidet vår horisont på en ytterst tiltalende måte. Vi betrakter, kort sagt, fredagen som litt av en oase, hvor vi kan nyte tilværelsen med god samvittighet. (Selv kortspillerne!)

Vennskapet i Rotary er en integrerende del av bevegelsen, det er det ingen tvil om. Jeg betenker meg ikke på å si at det er vårt største aktivum, men det må ikke stoppe med å være en nytende form for vennskap. Da blir Rotary-skuten som en lystseiler med sommerglade passasjerer, som «leker» Rotary hver fredag. Det kan umulig ha vært R.I.s hensikt å gjøre vennskapet til et mål i seg selv.

Men hvordan skal vi få vennskapet aktivisert?

Vi blir fort oppmerksomme på det faktum at vi så å si umiddelbart kommer på vennskapelig bølgelengde med hverandre fra det øyeblikk vi blir opp-tatt i klubben. Det er ingen is som

skal smeltes, ingen skall som må gjen-nomhulles. Vi tar hverandre som vi er, og vi finner det også ganske naturlig at vi alltid skal ta hverandre opp i den beste mening. Det frispråk som på denne måte kan oppelskes i klubben, er av uvurderlig betydning for Rotary. Vi har alle noe å lære av hverandre, og vi må derfor også skape — og vedlikeholde — en atmosfære i klubben som kan inspirere til åpenhet og frimodighet. Det er denne form for vennskap, den forpliktende form, jeg mener ledelsen i R.I. har hatt i tankene når den tillegger vennskapet så stor betydning. Da blir ikke Rotary-vennskapet et mål i seg selv, men et middel, kanskje vårt mest virksomme middel, til å fremme våre Rotary-prinsipper. Er vi enige i dette syn, vil vi heller ikke lenge være tilfreds med bare å komme på møtene for å få en times Rotary-underholdning. Da blir det alvor i leken.

*

Hva kan det så sies for dem som ønsker å legge tyngdepunktet på Rotarys konkrete sider? Jeg vil ikke kunne yte dem rettferdighet med min subjektive oppfatning av Rotary. Pastguvernør Romdahl i det Syd-Svenske distrikt uttalte om dette spørsmål: «Vel må det være så at det vesentlige målet for Rotary er dannelsen av et rotariansk sinnelag, tjener-sinn og samhørighets sinn, hos medlemmene med derav følgende tilpasning i hver i sær handel og vandel. Men denne Rotarys virkning unndrar seg annen kontroll enn ens egen samvittighets, og det er derfor av betydning at Rotary ikke lar sin innsats stanses ved sinnelagets foredling, men også går ut for å tjene i aktiv, praktisk gjerning. Rotary er ikke, og bør ikke være et alminnelig velgjørenhets-

selskap. De filantropiske funksjonene er heldigvis i vårt land for størstedelen tatt hånd om av stat, kommune og særlige sammenslutninger. Men dette hindrer ikke at Rotary-klubbene, når det appelleres til dem, bør vise beredvillighet til å yte til formål som ligger Rotary-idéen nær. Rotarianernes muligheter for å yte økonomisk hjelp til humanitære formål blir i meget høy grad beslaglagt utenfor klubbene. Det er forklarlig at medlemmene ofte allerede har disponert de beløp de har til disposisjon til slike formål, når en eventuell innsamling til formålet startes i klubben. Av større betydning enn denne Rotarys medvirkning til slike innsamlinger, er den innsats Rotary gjør på eget initiativ til fremme av formål som står i bevegelsens program. Et av disse, som av R.I. særskilt betones, og som med iver omfattes av klubbene overalt i verden, er virksomheten blant ungdommen. Ingen kan bestride at ungdomsproblemet er et av vår tids viktigste sosiale problemer. Det er på dets effektive løsning menneskehetens og da nærmest også vårt folks framtid beror. Det svenske Rotary-råd har i sitt møte i februar festet sin oppmerksomhet ved de muligheter som her synes å foreligge for verdifull innsats av våre klubber, hver og en på sitt sted.» Romdahl anbefaler derpå at klubbene søker å få kontakt med ledere for det lokale ungdomsarbeidet.

Romdahl understreker at Rotary er ikke, og bør ikke være et alminnelig velgjørenhets-selskap. Dette er en klok anvisning. Skulle en rotaryklubbs aktivitet verdsettes etter de beløp klubben yter til forskjellige formål, er vi på galt spor. Den propaganda som R.I. driver på dette felt, bør sees på bak-

grunn av at forholdene i U.S.A. er helt vesenforskjellige fra våre.

Den utadvendte aktivitet ved Rotary tillegges etter min mening også her hjemme for stor betydning i vår bedømmelse av bevegelsens verd. Dette kan bare føre til skuffelse. Vi sammenlikner kanskje Rotary med andre verdensbevegelser, som vet å skape blest om sin virksomhet ved stadig å være omtalt i presse og kringkasting. De andre er aktive, Rotary er passiv, synes vi.

Rotary kan, ifølge sitt klassifikasjonsprinsipp, aldri bli en tallmessig imponerende verdensbevegelse. Vi kan vel derimot gå ut fra at R.I.s ønsketenkning går i retning av å rekruttere nøkkelstillingene i et samfunn med sine medlemmer. I dag finnes det rotaryklubber i de fleste større bysamfunn verden over. Alle disse klubber har medlemmer som ved sin innflytelse kan sette sitt preg på den sektor av samfunnet som de representerer i klubben. Det er på dette felt vi må kunne finne en lykkelig utvei til å forene rotaryarbeidet innad og utad, ved å inspirere til konkret, personlig rotaryaktivitet i samfunnslivet, såvel innen vocational service som community service. Vi har vel alle en eller annen form for tillitsvern innen våre organisasjoner. Uten å nevne ordet Rotary, kan vi la Rotary prege vår uttryksform og vår handlemåte. Vi har allesammen sympatier for en eller annen form for sosialt arbeid. Her må også klubben være inspirasjonskilden. Ved å ta opp samfunnsspørsmål til diskusjon på bred basis, sporer de medlemmene til å finne konkrete ytringsformer for sin latente samfunnsinteresse. Klubben er jo i seg selv som et samfunn «en miniature», og kan gi

vedkommende som har tenkt å føre oppdraget ut i livet, den best mulige belysning av problemene før han setter i gang. På dette felt kan vi dra den fulle nytte av Rotarys egenartede klassifikasjonsprinsipp.

Til den konkrete side ved Rotary hører også de oppgaver klubben som sådan tar på seg. Dette er en form for rotaryaktivitet som etter min oppfatning bør praktiseres med varsomhet. Under uheldige omstendigheter kan slike tiltak medføre en skjebnesvanger belastning på klubbens økonomi og medlemmenes offervilje, og kanskje gjøre forholdene uholdbare for de av klubbens medlemmer som allerede i forveien synes rotaryutgiftene er høye nok. Og hvem gjør ikke det? Det har vist seg at det er fort gjort å ta seg vann over hodet.

Det ville være grovt underslag av kjensgjerninger, hvis jeg ikke i denne forbindelse framhevet at Bergensklubben opp gjennom årene har hatt en rekke interessante oppgaver å arbeide med. Visted redegjorde for dette i sitt foredrag. Aksjonene har enten vært gjennomført helt av klubben, eller drevet så lenge at andre institusjoner har fått øynene opp for verdien av formålet, og så overtatt det videre arbeid med saken. Noen av oppgavene har vært økonomiske påkjenninger for klubben, andre har vært like vellykte uten å koste stort. Felles for alle tiltakene har vært at de innad i klubben har dannet grunnlag for mange gode møter med fruktbringende diskusjoner. Det kan vel også tilskrives disse diskusjoner at de ytre resultater er blitt så vellykte.

Å komme fram til en konklusjon på mitt foredrag, er ikke min hensikt. Jeg har gjort et velment forsøk på å defi-

nere vårt basisbegrep, og jeg har forsøkt å analysere vår målsetning. Det er mulig at jeg har gjort problemene mer innviklete for dere enn de var før. Det er også mulig at jeg har reist problemer som ikke eksisterte. Det er sannsynlig at såvel analyse som problemstilling er feilaktig. Jeg håper det. Mitt innlegg er med hensikt gjort så subjektivt og krasst for om mulig å inspirere til øket tankevirksomhet omkring problemet, og provosere til opposisjon. Jeg ville være glad om det også oppfattes derhen at jeg er enig med styret i at vi har plikt til å beskjefte oss mer med rotarystoff på møtene. «Lystseiler»-mentaliteten representerer, etter min oppfatning, en inflasjonsfare for våre rotaryverdier.

*

Til slutt noen generelle refleksjoner:

Jeg har ofte tenkt på om ikke vår modningsprosess som rotarianere utvikler seg etter noenlunde parallelle baner for oss alle sammen. For min egen del synes jeg, grovt forenklet, å kunne peke på 3 faser i en slik utvikling gjennom de snart 25 år jeg har vært medlem.

Den første periode var preget av stor entusiasme og en forventningsfull tro på at nå endelig hadde vi funnet en form for internasjonalt samarbeid, som måtte kunne skape store resultater.

Den neste fase omfattet tvilen og skuffelsen over at bevegelsen, tross

alle de fagre ord og gode forsetter, sto på stedet hvil og var maktesløs i alle krevende situasjoner.

I tredje fase har forståelsen av at jeg har bjeffet oppetter et galt tre vokst seg sterkere og sterkere. En kan ikke forlange handling av et verktøy. Det er oss selv som må skape resultatene. Erkjennelsen av at Rotary må oppfattes som et hjelpemiddel, som skal brukes flittig i vårt daglige liv, slik at summen av de rotaryinspirerte handlinger og avgjørelser blir større og større for hver dag, har siden på en forunderlig logisk måte hjulpet til å løse alle andre rotaryproblemer, og vendt kritikken mot sin rette adresse: en selv.

Vi mennesker er ikke alle like. For noen vil kanskje modningsprosessen foregå ad helt andre veier. For noen vil gemytt og legning være bestemmende for det tidsrom en kommer å tilbringe i de forskjellige faser i en slik modningsprosess. Men felles for oss alle er at vi strever med oss selv, for å vinne klarhet over begrepet Rotary. Måtte dette innlegg bidra til at vi framover beskjeftiger oss enda mer med dette spørsmål. Ikke fordi det har noen betydning i og for seg. Men fordi det muligens kan medføre at vi ved hjelp av Rotary kan skaffe oss en nøkkel til de andre problemer vi kjemper med, både i vårt hjem, i vårt yrke og i vårt samfunn.

Da er Rotary blitt en realitet i vårt liv.

J. W. Eide.